ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัดสระแก้ว
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว
โทร. โทรสาร ๐ - ๓๗๔๒ - ๕๐๔๗ - ๘

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ปี ๒๕๖๗

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ปี ๒๕๖๖/๖๗ โดยเป้าหมายบริหารจัดการและแก้ไขปัญหา $PM_{2.5}$ ในพื้นที่เกษตรกรรม จากการลดจุดความร้อน (Hot spot) พื้นที่การเกษตร พื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ ลดลงร้อยละ ๕๐ และพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ลดลงร้อยละ ๑๐ เทียบกับ ปี ๒๕๖๖ ซึ่งศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัดสระแก้วได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ประสานการจัดตั้งชุดปฏิบัติการเพื่อเฝ้าระวังการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

๒. การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อให้สอดคล้องกับคำสั่งคณะกรรมการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อความยั่งยืน

๓. การเฝ้าระวังการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม : การตรวจจุดความร้อนทั้งสิ้น ๒๑๙ จุด

๑) ตรวจไม่พบการเผา ๑๓๙ จุด

๒) ตรวจพบการเผา ๘๐ จุด พื้นที่การเกษตร ๒,๐๗๖.๖๖ ไร่ เป็นพื้นที่ นาข้าว ๑๕๘ ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๒๐ ไร่ อ้อยโรงงาน ๑,๓๓๔.๔๑ ไร่ และพืชอื่นๆ ๕๖๔.๒๕ ไร่

กลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

สรุปสถานการณ์การเผาในภาคการเกษตร ปี ๒๕๖๖/๖๗

การประชุมศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ครั้ง ๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๗ ได้เสนอข้อมูลสถานการณ์การเผาในภาคเกษตร ปี ๒๕๖๖/๖๗ ซึ่งพบจุดความร้อนสะสมในพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน ๕,๐๘๒ จุด น้อยกว่าปีที่แล้ว จำนวน ๗๖๗ จุด (ปี ๒๕๖๖ จำนวน ๕,๘๔๙ จุด) รวมทั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM๒.๕) มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เห็นชอบกรอบแนวทางในการกำหนดมาตรการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ปี ๒๕๖๗/๖๘ ดังนี้

๑. การเฝ้าระวัง สร้างการรับรู้ และป้องปรามการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

๑.๑ การตัดสิทธิการได้รับความช่วยเหลือชดเชยต่างๆ จากภาครัฐ หากตรวจพบว่ามีการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๗ ที่นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้ยกระดับมาตรการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน ฝุ่นละออง PM๒.๕ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาตัดสิทธิการได้รับความช่วยเหลือชดเชยต่างๆ จากภาครัฐ หากตรวจพบว่ามีการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง โดยได้นำข้อมูลจากผลการลงพื้นที่ของชุดปฏิบัติการจัดทำเป็นฐานข้อมูลรายชื่อเกษตรกรที่ทำการเผา

๑.๒ การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และป้องปรามการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

๑) ชุดปฏิบัติการเพื่อเฝ้าระวังการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ลงพื้นที่เพื่อเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ และดำเนินการระงับยับยั้งเหตุการณ์ เพื่อป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๒) หน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละพื้นที่ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีจดหมายเตือนพร้อมให้คำแนะนำการจัดการเศษวัสดุให้กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ เกษตรกรที่มีประวัติการเผาในปี ๒๕๖๖/๖๗

กลุ่มที่ ๒ ใช้ข้อมูลจากทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย โดยส่งให้เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกพืชและคาดว่าจะเก็บเกี่ยวในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ ในจดหมายมีข้อความให้ตระหนักถึงข้อเสียของการเผาที่กระทบต่อโลกและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แจ้งเตือนว่าหากมีการจัดการเศษวัสดุด้วยการเผานั้น เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒๐ พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๗๔ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความจำเป็นต้องดำเนินการ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๕๖๗ ให้ตัดสิทธิ์การให้ความช่วยเหลือและชดเชยต่างๆ จากภาครัฐ พร้อมให้คำแนะนำการจัดการเศษวัสดุตามกิจกรรมที่เกษตรกรขึ้นทะเบียน เช่น ชี้เป้าสถานที่รับซื้อฟางข้าว/ใบอ้อย เป็นต้น

๒. การส่งเสริมการเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

๒.๑ การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรที่ปลอดการเผา โดยส่งเสริมการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรแบบไม่เผา การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ และการปฏิบัติการฝนหลวงบรรเทาปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕)

๒.๒ บูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในทุกมิติอย่างครอบคลุม

/๒.๓ การปรับเปลี่ยน...

๒.๓ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเพื่อความยั่งยืน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรเตรียมตัวปรับกิจกรรมการผลิตให้ปลอดการเผา อาทิ

๑) โครงการพื้นที่นำร่องต้นแบบการปรับเปลี่ยนเป็นพืชที่มีมูลค่าสูง (ดำเนินการบนพื้นที่สูง ๔๔ พื้นที่ ในจังหวัดเชียงใหม่ น่าน ตาก และจังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ปลูกข้าวโพด ๓๗๘,๑๗๙ ไร่ เกษตรกร ๘,๖๙๘ ราย)

๒) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โครงการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อความยั่งยืนทางการเกษตร

๓) โครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ และโครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) การดำเนินการตามแนวทาง ๓R ลดปัญหาฝุ่นควันภาคเกษตร อย่างยั่งยืนและมีการพัฒนามาตรฐานการผลิตพืชแบบไม่เผา (GAP PM๒.๕ Free)

๕) การเตรียมความพร้อมรองรับพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. ... โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างอนุบัญญัติด้านการเกษตร ภายใต้พระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. ... (คำสั่ง กษ. ที่ ๔๓๙/๒๕๖๗ ลว. ๒๕ เม.ย. ๒๕๖๗)

ความเห็นที่ประชุม

๑. การประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อเจรจาต่อรองการใช้เครื่องมือวัดแบบใดแทนจุด Hotspot ทั้งนี้ เนื่องจากข้อมูลที่วัดด้วยจุด Hotspot มีความคลาดเคลื่อน อาทิเช่น พบจุดความร้อน ๑๐๐ จุด เมื่อเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรตรวจสอบพื้นที่จริง พบว่าเผาจริงเพียง ๕๐ จุด คิดเป็น ๕๐% เป็นต้น

๒. กรณีพื้นที่ภาคเหนือ พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาข้อมูลพื้นที่การเผาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่ตรงกับข้อมูลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย โดยมีความเห็นว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะปรับเปลี่ยนเครื่องมือวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับกระทรวงอื่นได้หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อบูรณาการทำงานในพื้นที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓. กรณีการลงพื้นที่ตรวจราชการร่วมกับสำนักนายกรัฐมนตรี โครงการ Low Carbon พื้นที่จังหวัดอุทัยธานี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์เผาก่อน ซึ่งกรณีเผาก่อนไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเผาก่อนหรือใครเผาทีหลัง และพื้นที่จังหวัดสระบุรี สำนักนายกรัฐมนตรีสอบถามเกี่ยวกับงบประมาณขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM ๒.๕ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีงบประมาณสำหรับขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวน้อยมาก เมื่อเทียบกับกระทรวงอื่นๆ รวมทั้งประเด็นข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ไม่ตรงกับกระทรวงอื่นๆ และส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔. การจัดเก็บข้อมูล ปี ๒๕๖๘ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังต้องใช้ข้อมูลจากดาวเทียม MODIS และจุดความร้อน Hotspot เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดผลงานตามที่ ก.พ.ร. กำหนด อย่างไรก็ตาม ดาวเทียมระบบ VIIRS สามารถจับพิกัดได้ละเอียดกว่า MODIS เช่น พื้นที่เดียวกันหรืออำเภอเดียวกัน VIIRS จับพิกัดได้ ๒๐ จุด ในขณะที่ MODIS จับได้ ๑๐ จุด ดังนั้น หากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้ VIIRS กรมส่งเสริมการเกษตรจะมีภาระงานตรวจสอบพื้นที่จริงเพิ่มขึ้น ประกอบกับ VIIRS เหมาะกับการตรวจจับพิกัดในพื้นที่ป่า

/๕. กรณีพื้นที่...

๕. กรณีพื้นที่จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน ได้รับข้อมูลว่าผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งการให้เกษตรกรเผาก่อนออกประกาศห้ามเผา สำหรับประเด็นปัญหาของระบบฐานข้อมูล เห็นควรหารือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาข้อดี/ข้อเสีย ของระบบดาวเทียมทั้ง VIIRS และ MODIS เพื่อให้ได้ข้อยุติและยอมรับร่วมกัน

๖. ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางอัญชลี สุวจิตตานนท์) กล่าวสอบถามฝ่ายเลขานุการว่า มีข้อมูลทั้ง VIIRS และ MODIS ใช่หรือไม่ ซึ่งระบบ MODIS ได้ลงตรวจสอบพื้นที่จริงแล้วพบว่า มีความคลาดเคลื่อน ทั้งนี้หากต้องการเปรียบเทียบข้อมูลของทั้ง ๒ ระบบ ควรมีข้อมูลผลการตรวจสอบพื้นที่จริงของ VIIRS ด้วยว่ามีผลเป็นอย่างไร มีความคลาดเคลื่อนเท่าไร

๗. การนำข้อมูลที่ได้จากระบบ MODIS มาซ้อนทับกับข้อมูลที่ได้จากระบบ VIIRS เพื่อดูย้อนหลังว่าข้อมูลระบบ VIIRS มีความคลาดเคลื่อนเท่าไร เปรียบเทียบกับข้อมูลของระบบ MODIS ซึ่งได้ตรวจสอบพื้นที่จริงแล้ว ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเจรจาขอปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการเก็บข้อมูลประกอบตัวชี้วัดกับ ก.พ.ร.

๘. การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การส่งเสริมการไถกลบผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และผลปฏิบัติการฝนหลวงลดหมอกควัน เพื่อนำเสนอข้อมูลในการประชุมครั้งถัดไป